

Melding av foretakssammenslutning

jf. konkurranseloven § 18 første ledd

vedrørende

Hafslund AS'
ervert av kontroll over
Sarpsfoss Limited

Oslo, 14. februar 2025

*Inneholder konfidensiell
informasjon*

Ref.: #34525528/3

Innholdsfortegnelse

1.	Kontaktinformasjon	3
1.1	Melder	3
1.2	Målselskap.....	3
2.	Foretakssammenslutningen	4
2.1	Beskrivelse	4
2.2	Forretningsmessig rasjonale	4
2.3	Meldeplikt til Konkurransetilsynet.....	5
3.	Beskrivelse av de involverte foretakene	6
3.1	Hafslund og foretak i samme konsern	6
3.2	Sarpsfoss	9
3.3	Omsetning.....	11
3.4	Årsberetninger og årsregnskap	11
4.	Om produksjon, distribusjon og omsetning av elektrisk kraft.....	12
4.1	Produksjon av vannkraft	12
4.2	Kraftnettet.....	16
4.3	Omsetning av elektrisk kraft	19
4.4	Ny beregningsmetode for fastsettelse av overføringskapasitet innført i 2024	21
5.	Markedet for produksjon og grossistomsetning av elektrisk kraft	24
5.1	Produktmarkedet: Grossistmarked for omsetning av elektrisk kraft	24
5.2	Det geografiske markedet: Nordisk i utstrekning og NO1 som snevrest tenkelige marked	24
5.3	Ingen konkurransebegrensende virkninger	25
5.4	Etableringsmuligheter	28
5.5	Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører	29
6.	Markedet for omsetning av opprinnelsesgarantier	31
6.1	Produktmarked og geografisk marked.....	31
6.2	Ingen konkurransebegrensende virkninger	31
6.3	Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører	31
7.	Vertikale relasjoner	32
7.1	Produksjon av kraft - operatørvirksomhet.....	32
7.2	Produksjon av kraft - distribusjon av strøm	32
8.	Effektivitetsgevinster	33
9.	Offentlighet	33

1. Kontaktinformasjon

1.1 Melder

Navn: Hafslund AS
Org. nr.: 920 596 509
Adresse: Harbitzalléen 5, 0275 Oslo

Hafslunds representant:

Navn: Advokatfirmaet BAHR AS
Kontaktperson: Beret Sundet / Annette Greve
Adresse: Postboks 1524 Vika, 0117 Oslo
Telefon: 928 81 385 / 901 05 797
E-post: bsu@bahr.no / anngr@bahr.no

1.2 Målselskap

Navn: Sarpsfoss Limited
Org. nr.: 00028930 / 916 694 385 (NUF)
Adresse: C/O Orkla House Care Hanbury Road, Stoke Prior, Bromsgrove, United Kingdom, B60 4AE

Sarpsfoss' representant:

Navn: Advokatfirmaet Wiersholm AS
Kontaktperson: Elisabeth Lian Haugsdal
Adresse: Postboks 1400 Vika, 0115 Oslo
Telefon: 930 07 101
E-post: elha@wiersholm.no

2. Foretakssammenslutningen

2.1 Beskrivelse

- (1) Hafslund AS («Hafslund») signerte 24. januar 2025 avtale om erverv av 90 prosent av aksjene i Sarpsfoss Limited («Sarpsfoss»). Selger av aksjene er Orkla ASA («Orkla»).

Vedlegg 1 Salgsavtale av 24. januar 2025

- (2) De resterende 10 prosent av aksjene i Sarpsfoss erverves av Svartisen Holding AS («Svartisen»). Svartisen eier fra før av 10 prosent av Hafslund Produksjon Holding AS, et datterselskap av Hafslund.
- (3) De underliggende eiendelene som overdras er tre elvekraftverk: Sarp kraftverk og Borregaard kraftverk, som begge er lokalisert i Sarpefossen nederst i Glommavassdraget, samt Mossefossen kraftverk i tilknytning til Vansjø, vest for Glomma. Sarp kraftverk eies og kontrolleres allerede av Hafslund og Sarpsfoss i fellesskap, og Hafslund har det fulle driftsansvaret for kraftverket.
- (4) Sarpsfoss vil etter gjennomføring av ervervet inngå (direkte eller indirekte) som et datterselskap av Hafslund.
- (5) Gjennomføring vil ikke finne sted før Konkurransetilsynet har avsluttet sin saksbehandling, og er også betinget av godkjenning fra Energidepartementet.¹

2.2 Forretningsmessig rasjonale

- (6) Rasjonalet bak foretakssammenslutningen er Hafslunds ønske om å være en langsiktig og stabil utvikler, utbygger og eier av fornybar kraft, i lys av myndighetenes ambisiøse mål for grønn omstilling.
- (7) Den norske regjeringen har et tydelig mål om å redusere utslipp i Norge med 55 prosent mot 2030, sammenliknet med 1990, som er et delmål på veien mot netto nullutslipp i 2050. Økt produksjon av fornybar kraft er i den forbindelse ansett som kritisk avgjørende for at Norge skal kunne nå klimamålene.
- (8) Energikommisjonen² har konkludert med at det er et massivt behov for økt fornybarproduksjon, dersom klimamålene skal nås.³ Kommisjonens gjennomgang av utsiktene for utviklingen i energibruk viser at det har vært grunn til å forvente en vekst på mellom 21 og 35 TWh innen 2030, og at prognoser fra 2023 antyder en enda større vekst frem mot 2030, helt opp mot 75 TWh i økt forbruk. Anbefalingen fra Kommisjonens flertall er derfor et tydelig mål om minst 40 TWh høyere fornybar kraftproduksjon innen 2030.

¹ Søknad om konsesjon ble sendt til Energidepartementet den 4. februar 2025.

² Kommisjon oppnevnt av Olje- og energidepartementet den 11. februar 2022. Kommisjonen hadde i mandat å kartlegge energibehovet og foreslå tiltak for økt energiproduksjon på kort og lang sikt. Kommisjonen avga sin rapport (NOU 2023:3) den 1. februar 2023.

³ NOU 2023:3, punkt 1.1.

- (9) Hafslund har som mål å bidra med økt produksjon av fornybar kraft. Hafslunds strategi er å gjøre dette gjennom å utvide eksisterende, eller bygge ny, kraftproduksjon. Med Hafslunds historie innen kraftproduksjon, herunder vannkraft, passer Sarpsfoss godt inn i Hafslunds målsettinger og strategi.
- (10) Sarpsfoss vil tilføre ca. 537 GWh til Hafslunds kraftproduksjon etter gjennomføring av foretakssammenslutningen. Foretakssammenslutningen vil også gjøre det mulig å øke kraftproduksjonen utover det volumet som ligger til Sarpsfoss i dag. Årsaken til dette er mulighetene som åpner seg for optimalisering og eventuell utvidelse av kraftproduksjonen i Sarpefossen.
- (11) I Sarpefossen er det tre kraftverk: Hafslund kraftverk (heleid og operert av Hafslund), Borregaard kraftverk (heleid og operert av Sarpsfoss) og Sarp kraftverk (eid av Hafslund og Sarpsfoss i fellesskap og operert av Hafslund). Gjennom foretakssammenslutning oppnår Hafslund eierskap og kontroll over alle tre kraftverkene. Ved å kontrollere kraftverkene kan Hafslund optimalisere produksjonen på tvers av alle kraftverkene, som vil si å benytte den aggregatkombinasjonen som til enhver tid maksimerer virkningsgraden i fossen og dermed resulterer i størst mulig produksjon i enhver driftssituasjon. Dette er ikke mulig i dagens situasjon, med ulik eiersituasjon på hver side av fossen. Med optimal aggregatkombinasjon estimerer Hafslund en økt produksjon på minst ca. 15 GWh årlig.
- (12) Hafslund utforsker også muligheten for å bygge et nytt kraftverk som bedre utnytter fallet i Sarpefossen. Anlegget vil bygges parallelt med de eksisterende kraftstasjonene i fossen. Kontroll over alle tre kraftverk i Sarpefossen innebærer også at Hafslund får kontroll over denne investeringsbeslutningen. Hafslund mener dette er et viktig prosjekt og at prosjektet bør gjennomføres for å bedre utnyttelsen av vannressursene i fossen. I dag går det tapt betydelig med GWh som følge av lav slukeevne i forhold til middelvannføring i Sarpefossen.
- (13) Byggingen av nytt kraftverk er bare økonomisk rasjonelt dersom vannressursene i fossen først optimaliseres. Som følge av foretakssammenslutningen oppnås dette, og Hafslund vil dermed kunne videreutvikle mulighetene for et nytt kraftverk. Et nytt kraftverk vil realisere en økt produksjon på ca. 185 GWh, og dermed ytterligere bidra til å dekke det økende behovet for fornybar kraft.

2.3 Meldeplikt til Konkurransetilsynet

- (14) Gjennom ervervet vil Hafslund overta enekontroll over Sarpsfoss og dets kraftverk. Ervervet utgjør derfor en foretakssammenslutning etter konkurranseloven § 18 første ledd. På bakgrunn av Hafslund og Sarpsfoss' omsetning i Norge, jf. punkt 3.3 nedenfor, er foretakssammenslutningen meldepliktig til Konkurransetilsynet.
- (15) Foretakssammenslutningen er ikke meldepliktig eller frivillig meldt til konkurransemyndigheter i andre jurisdiksjoner.

3. Beskrivelse av de involverte foretakene

3.1 Hafslund og foretak i samme konsern

3.1.1 Innledning

(16) Hafslund med datterselskaper er et energikonsern med virksomhet og satsninger innen fornybar energi. Konsernet er 100 prosent eid av Oslo kommune.

(17) Hafslund har virksomhet innen tre forretningsområder: Vannkraft (kraftproduksjon), Fjernvarme og Kjøling (fjernvarmeleveranse), samt Vekst og Investeringer (industrielle eierskap og vekstsatsninger). Forretningsområdene er nærmere beskrevet i punkt 3.1.3 under.

(18) Konsernet har hovedkontor i Oslo, og per utgangen av 2024 omtrent 900 ansatte.

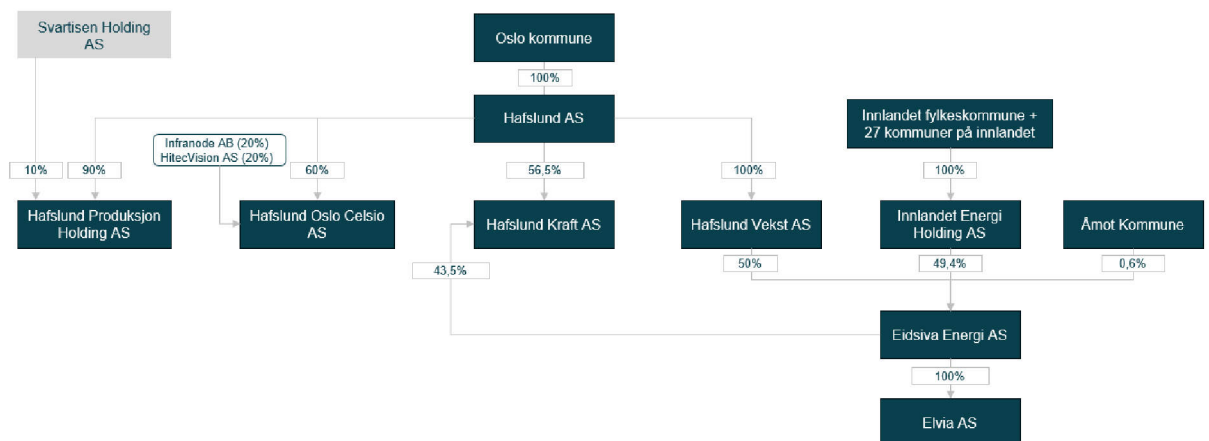
(19) Konsernets samlede driftsinntekter utgjorde 18,7 milliarder kroner i 2023. Foreløpig regnskap for 2024 viser inntekter på ██████████ kroner.

3.1.2 Konsernstruktur

(20) Hafslund er morselskapet i konsernet og samler sentrale konsernfunksjoner, men har selv ingen egen kommersiell virksomhet. Konsernets kommersielle virksomhet utøves gjennom en rekke selskaper hvor størrelsen på Hafslunds eierskap varierer.

(21) En forenklet oversikt over Hafslunds konsernstruktur er inntatt under.

Figur 1: Hafslund - forenklet oversikt

(22) Oversikten inkluderer de viktigste selskapene i konsernet og for denne meldingen. Hafslund Produksjon Holding eier fire elvekraftverk lokalisert i nedre Glomma (inkludert 50 prosent av Sarp kraftverk), i tillegg til fire mindre kraftverk i Eidsvoll. Resten av vannkraftvirksomheten ligger i all hovedsak i Hafslund Kraft.

(23) Som nevnt over er det planlagt at Sarpsfoss etter gjennomføring av transaksjonen vil inngå som et datterselskap av Hafslund (på samme måte som Hafslund Produksjon Holding).

- (24) De ulike forretningsområdene til Hafslund, se punkt 3.1.3 under, er i hovedsak knyttet til tre ulike selskap i Hafslund-konsernet: Hafslund Kraft AS («Hafslund Kraft») med vannkraftvirksomheten, Hafslund Celsio AS («Hafslund Celsio») med varme og kjøling, og Hafslund Vekst AS («Hafslund Vekst») som samler eierskapet i Eidsiva Energi, Fredrikstad Energi, og de øvrige vekstsatsningene, inkludert innen vind og sol.
- (25) En mer detaljert konsernstruktur er inntatt meldingen som vedlegg.

Vedlegg 2 Hafslund konsernstruktur per februar 2025

Ytterligere informasjon om selskapene i konsernet finnes også i Hafslunds årsrapport (vedlegg 4).

3.1.3 Forretningsområder

Vannkraft

- (26) Hafslund Kraft eier (helt eller delvis), drifter og/eller vedlikeholder 80 vannkraftanlegg, leverer systemtjenester til kraftsystemet og omsetter kraft i grossistmarkedet. Kraftverkene ligger hovedsakelig i Vestland, Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold og Innlandet, og består av både magasin- og elvekraftverk.
- (27) Hafslund Kraft er eid 56,6 prosent direkte av Hafslund og 43,5 prosent av Eidsiva Energi.
- (28) En oversikt over vannkraftverk hvor Hafslund direkte eller indirekte har eierandeler, er inntatt som vedlegg.

Vedlegg 3 Oversikt over vannkraftverk per februar 2025

- (29) I tillegg til drift og forvaltning av egne kraftverk, har Hafslund Kraft operatørvirksomhet med ansvar for drift, utbygging og produksjonsforvaltning av 15 vannkraftverk. En oversikt over kraftverkene er inkludert i Vedlegg 3.
- (30) I 2024 hadde vannkraftverkene (justert for eierandel) en produksjon på 18,4 TWh. Av den årlige normalproduksjonen er om lag 60 prosent regulerbar produksjon (magasinbasert), mens om lag 40 prosent utgjør uregulert produksjon (elvekraftverk). Hafslund har i tillegg 10 nye vannkraftprosjekter under utvikling.⁴
- (31) Hafslund selger elektrisk kraft basert på vannkraft, samt vindkraft, i grossistmarkedet for elektrisk kraft.⁵
- (32) Forretningsområdet vannkraft hadde i 2023 driftsinntekter på 15,6 milliarder kroner. Foreløpig regnskap for 2024 viser driftsinntekter på [REDACTED] kroner.

⁴ De mest kjente og modne prosjektene er følgende (prisområde, samt estimert ca. økt effekt og produksjon i parentes): Hemsil 3 (NO5/83MW/103GWh), Sarp 2 (NO1/75MW/185GWh), FKF 5 (NO1/65MW/140GWh), Frosen kraftverk (NO5/5MW/26Gwh) og Låvi kraftverk (NO5/610MW/50GWh).

⁵ Som det fremgår nedenfor, har Hafslund også satsninger innen solkraft. Det er imidlertid ingen prosjekter som ennå produserer solkraft.

- (33) Hafslunds driftsinntekter fra grossistomsetning av all elektrisk kraft (vann og vind) utgjorde om lag [REDACTED] kroner i 2024. Inntektene fordeler seg etter følgende:

Figur 2: Inntekt fordelt på salgskanaler

Salgskanal	Andel av inntekter
Salg i «day ahead»-markedet (inkludert bilateralt salg til løpende spotpris) (netto):	ca. [REDACTED] %
Intradrag-markedet (netto):	ca. [REDACTED] %
Balansemarkeder (systemtjenester):	ca. [REDACTED] %
Bilateralt salg (fastprisavtaler):	ca. [REDACTED] %
Øvrige inntekter (konsesjonskraft og opprinnelsesgarantier)	ca. [REDACTED] %

- (34) Oversikten viser at det alt vesentlige - [REDACTED] - av Hafslunds grossistomsetning er generert i «day ahead»-markedet. De ulike formene for grossistsalg er nærmere behandlet i punkt 4.2.1 nedenfor.

Fjernvarme og Kjøling

- (35) Hafslund Celsio (tidligere Hafslund Oslo Celsio AS) forsyner Oslos innbyggere med varme og kjøling. Fjernvarmen produseres blant annet ved å nyttiggjøre overskuddsvarme fra byens avfallsforbrenning, datasenter og kloakk. Hafslund Celsio eier og opererer to avfallsforbrenningsanlegg i Oslo, på Klemetsrud og Haraldrud, og arbeider også for å realisere fullskala karbonfangst og lagring på avfallsforbrenningsanlegget på Klemetsrud. I tillegg til å være energileverandør er Oslo Celsio et infrastruktur- og byutviklingselskap som bidrar i utviklingen av et grønnere og smartere Oslo.
- (36) I 2022 ervervet Hafslund Celsio enekontroll over Forum Oslo Varme. Ervervet ble meldt til Konkurransetilsynet den 23. mars 2022, og denne virksomheten inngår i dag i forretningsområdet Fjernevarme og Kjøling.
- (37) Hafslunds driftsinntekter fra forretningsområdet Fjernvarme og Kjøling utgjorde 3,1 milliarder kroner i 2023. Foreløpig regnskap for 2024 viser inntekter på [REDACTED] kroner.

Vekst og investeringer

- (38) Hafslund Vekst jobber med aktivt industrielt eierskap, med selskapsbygging og med nye vekstinitiativer innenfor den fornybare verdikjeden. Selskapet har en viktig oppgave i å forvalte mange av de eierskap i Hafslund som ikke eies i majoritet, inkludert eierskapet i Eidsiva Energi og Fredrikstad Energi.

(39) Hafslund Vekst arbeider også med selskapsbygging og nye forretningsmuligheter knyttet til fornybar produksjon, smart, grønn byutvikling og fleksibilitet og lagring. Hafslund Vekst har en bred portefølje som inkluderer solkraft, vindkraft, elbillading, utslippsfrie byggeplasser, energilagring, forretningsutvikling, rådgivning og ventureinvesteringer. Satsningene som kan være av interesse for denne meldingen er følgende:

- Eierskap i Eidsiva Energi og Fredrikstad Energi: Hafslund Vekst har eierskap i nettvirksomhet, fjernvarme og bredbånd som 50 prosent eier i Eidsiva Energi. Foretakssammenslutningen vedrørende Hafslunds erverv av felles kontroll i Eidsiva Energi ble meldt til Konkurransetilsynet den 17. april 2019. Eidsiva Energi eier 100 prosent av nettselskapet Elvia som drifter strømmettet i Innlandet, Akershus, Østfold og Oslo, samt 49 prosent av Fredrikstad Energi som eier Norgesnett. Norgesnett drifter strømmettet i kommunene Askøy, Hvaler, Nesodden, Enebakk, Ski, Røyken i Asker kommune og Fredrikstad (ekskl. Onsøy). Eidsiva Energi eier også Eidsiva Bioenergi, som leverer om lag 500 GWh fjernvarme til privat- og bedriftsmarkedet i Innlandet. I tillegg inneholder Eidsivas portefølje Eidsiva Bredbånd, som leverer fiber og bredbånd til kunder primært i Innlandet.
- Vekstprosjekter innen vannkraft er plassert i Hafslund Vannkraft, jf. over, mens vekst- og utviklingsprosjekter innen andre teknologier er i hovedsak plassert i Hafslund Vekst. Innen solenergi utvikler Hafslund storskala bakkemonterte solkraftverk i tett samarbeid med kommuner, grunneiere og lokalsamfunn. Hafslund arbeider også med å utvikle nye prosjekter innenfor landbasert vind. Hafslund eier Tonstad vindkraftverk, som består av 51 turbiner, og har en årlig produksjon på rundt 670 GWh. Oppkjøpet av Tonstad vindkraftverk ble meldt til Konkurransetilsynet den 16. mai 2024. Hafslund har også en eierandel på 20 prosent i vindkraftverkene Raskiftet i Trysil/Åmot og Kjølberget i Våler med en samlet produksjon på ca. 560 GWh.⁶

(40) Per utgangen av 2024 var det ca. 50 ansatte i Hafslunds selskap Hafslund Vekst. Disse arbeider med rådgivning og oppfølging av porteføljen med vekstsatsninger. I 2023 hadde Hafslund Vekst samlede driftsinntekter på 15 millioner kroner. Foreløpige regnskapstall for 2024 viser driftsinntekter på [REDACTED] kroner.

3.2 Sarpsfoss

3.2.1 Innledning

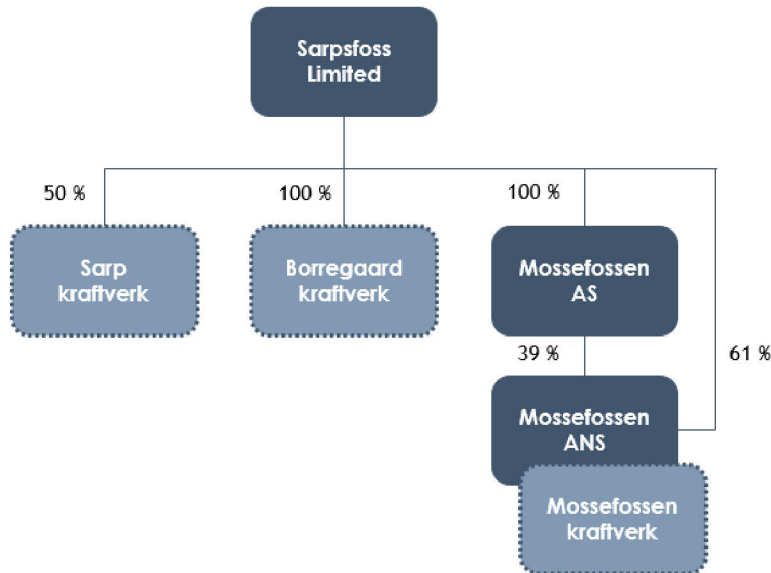
(41) Sarpsfoss er et britisk registrert foretak. Foretaket har eierandeler i foretak, samt underliggende eiendeler, knyttet til vannkraftproduksjon.

(42) Sarpsfoss eies før foretakssammenslutningen av Orkla. Orkla er et industrielt investerings-selskap med 11 selskaper i porteføljen. Orkla har inngått avtaler om å selge hele sin vannkraftvirksomhet i to transaksjoner, hvoretter Hafslund (og Svartisen) erverver aksjene i Sarpsfoss. Den øvrige vannkraftvirksomheten erverves av Å Energi.

⁶ Eierskapet i Tonstad, samt Raskiftet/Kjølberg, ligger juridisk under Hafslund Kraft.

(43) Under er en oversikt over foretakene og eiendelene i Sarpsfoss:

Figur 3: Oversikt over Sarpsfoss Limited

(44) Hafslund erverver 90 prosent av aksjene i Sarpsfoss Limited og dermed kontroll over Sarpsfoss med alle foretak og underliggende eiendeler. Eiendelene består av tre elvekraftverk (stiplede bokser). To av kraftverkene eies av Sarpsfoss direkte, mens eierskapet i det tredje kraftverket, Mossefossen kraftverk, er gjennom Mossefossen AS og Mossefossen ANS. Det ligger ingen øvrig virksomhet til Mossefossen AS og ANS utover eierskap i kraftverket.

(45) Per utgangen av 2024 var det 3 ansatte i Sarpsfoss eller ved vannkraftverkene. I 2023 hadde Sarpsfoss (alle foretak) samlede driftsinntekter på 405 millioner kroner. Foreløpige regnskapstall for 2024 viser driftsinntekter på [redacted] kroner.

3.2.2 Nærmere om vannkraftvirksomheten

(46) Sarp kraftverk og Borregaard kraftverk er begge elvekraftverk lokalisert i Sarpefossen, nederst i Glomma. Hafslund har allerede ett kraftverk (Hafslund kraftverk) i Sarpefossen.

(47) Sarp kraftverk ble satt i drift i 1978, og eies i dag av Sarpsfoss og Hafslund i fellesskap. Foretakssammenslutningen innebærer dermed at Sarp kraftverk går fra å være under felles kontroll av Hafslund og Sarpsfoss, til å bli enekontrollert av Hafslund. Sarp kraftverk er det største kraftverket i Sarpefossen, med en installert effekt på 80 MW, og en midlere årsproduksjon på 507 GWh. Produksjonen deles mellom Hafslund og Sarpsfoss, slik at en årsproduksjon på 253 GWh tilfaller Sarpsfoss. Hafslund er operatør for kraftverket.

(48) Borregaard kraftverk er det nest største kraftverket i Sarpefossen. Kraftverket ble bygget i 1898, og har i dag en installert effekt på 54 MW, og en midlere årsproduksjon på 271 GWh. Sarpsfoss er selv operatør for kraftverket.

- (49) Mossefossen kraftverk er et lite kraftverk lokalisert i Mossevasdraget, som er tilknyttet Vansjø, vest for Glomma. Kraftverket stod ferdig i 1986, og har en installert effekt på 3,1 MW, og en midlere årsproduksjon på 13 GWh. Sarpsfoss, via Mossefossen, er operatør.
- (50) Mer informasjon om kraftproduksjonen følger av punkt 4 i meldingen.
- (51) Kraften fra Sarp, Borregaard og Mossefossen kraftverk omsettes i grossistmarkedet for salg av elektrisk kraft. Sarpsfoss' driftsinntekter fra omsetningen av vannkraft utgjorde ca. [redacted] i 2024. Inntektene fordeler seg etter følgende:

Figur 4: Inntekt fordelt på salgskanaler

Salgskanal	Andel av inntekter
Salg i «day ahead»-markedet (inkludert bilateralt salg til løpende spotpris) (netto):	ca. [redacted] %
Intradrag-markedet (netto):	ca. [redacted] %
Balansemarkeder (systemtjenester):	ca. [redacted] %
Bilateralt salg (fastprisavtaler):	ca. [redacted] %
Øvrige inntekter (opprinnelsesgarantier)	ca. [redacted] %

- (52) Det følger av oversikten at det alt vesentlige - [redacted] - av Sarpsfoss' grossistomsetning er generert i «day ahead»-markedet.

3.3 Omsetning

- (53) Hafslund (hele konsernet) hadde driftsinntekter på 18,7 milliarder kroner i 2023. Foreløpig regnskap for 2024 viser driftsinntekter på [redacted] kroner. Inntektene er generert fra salg av produkter og tjenester i Norge eller på kraftbørsen (ukjente kunder).
- (54) Sarpsfoss (alle foretak) hadde driftsinntekter på 405 millioner kroner i 2023⁷. Foreløpig regnskap for 2024 viser driftsinntekter på [redacted] kroner. Inntektene stammer fra Sarp kraftverk (Sarpsfoss tildeles 50 prosent av inntektene), Borregaard kraftverk og Mossefossen kraftverk. Inntektene er i all hovedsak generert fra salg av kraft på kraftbørsen (ukjente kunder).
- (55) På bakgrunn av partenes omsetning er omsetningstersklene for meldeplikt etter konkurranseloven § 18(2) oppfylt.

3.4 Årsberetninger og årsregnskap

- (56) Årsberetninger og årsregnskap for Hafslund-konsernet og Sarpsfoss for 2023 er vedlagt.

⁷ Årsregnskapet for Sarpsfoss Limited viser 398,1 millioner kroner, men inkluderer ikke driftsinntekter for Mossefossen ANS (6,5 millioner kroner).

Vedlegg 4 Hafslund - Årsberetning og årsregnskap for 2023

Vedlegg 5 Sarpsfoss Limited - Årsberetning og årsregnskap for 2023

(57) Verken for Hafslund eller Sarpsfoss foreligger det reviderte regnskap for 2024.

4. Om produksjon, distribusjon og omsetning av elektrisk kraft

4.1 Produksjon av vannkraft

(58) Begge partene i foretakssammenslutningen er aktive innenfor produksjon og grossist-omsetning av elektrisk kraft, i hovedsak produsert basert på vannkraft.

(59) Vannkraftverk produserer elektrisk kraft gjennom utnyttelse av energien som frigjøres når vann faller fra ett høydenivå til et lavere nivå. Sarpsfoss' kraftverk er alle elvekraftverk, som er kjennetegnet av produksjon fra fall med store vannmengder, men hvor fallhøyden er begrenset (f.eks. sammenliknet med fallhøyden i et magasinkraftverk).

(60) Elvekraftverk er videre kjennetegnet av at de har liten eller ingen magasinkapasitet. Dette til forskjell fra andre typer vannkraftverk (magasinkraftverk eller pumpekraftverk) som kan lagre vann i magasiner for produksjon på et senere tidspunkt. Slike kraftverk kan tilpasse produksjonen til markedsforholdene, innenfor de begrensninger som følger av konsesjon og lovgivning. I elver renner vannet forbi kraftverkene, og kraftverkene må produsere når vannet er tilgjengelig, slik at det ikke er noen mulighet til å tilpasse produksjonen til markedsforholdene for eksempel perioder av døgnet med høyere etterspørsel.

(61) En elvekraftprodusent har lave variable kostnader siden innsatsfaktoren, vann, er gratis. Kraftverkene vil derfor være villige til å produsere til priser rett over null.

(62) Det er ikke et alternativ for elvekraftprodusenter å la være å produsere- altså la vannet renne forbi produksjonsklare turbiner - med ambisjon om å påvirke prisbildet. Slik agering vil utgjøre ulovlig markedsmanipulasjon som kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr og straff (fengsel og bøter).⁸ Det er bare når det ikke vil være økonomisk rasjonelt å produsere, at vann kan renne forbi. Dette kan være tilfellet når kraftprisen er negativ (slik at krafteier i praksis må *betale* for å produsere), eller i forbindelse med flomhåndtering, hvor de samfunnsmessige hensynene krever tilpasninger i kraftverkernes produksjon.

(63) Elvekraftverk er typisk lokalisert i store vassdragssystemer, med flere kraftverk langs en lengre vannstreng. I deler av elven, f.eks. i forbindelse med fossefall, kan flere kraftverk ligge tett-i-tett med avtaler kraftverkene imellom om rettigheter til produksjon av vannet.

(64) To av kraftverkene som Hafslund overtar kontroll over, Sarp kraftverk (eid av Hafslund og Sarpsfoss i fellesskap) og Borregaard, er lokalisert i nedre del av Glomma- og Lågenvassdraget. Dette er det største vassdraget på Østlandet, og strekker seg fra Røros i nord til Fredrikstad i sør, med et nedbørsfelt på 41 200 km² tilsvarende 13 prosent av Norges areal.

⁸ Se forskrift om netregulering og energimarkedet («NEM-forskriften») § 8-4, jf. § 5-4.

Nedbørfeltet er 60 mil i utstrekning fra nord til syd, og det har stor topografisk variasjon med 70 prosent av arealet over 500 moh.

- (65) Vassdraget består av totalt 112 store og små kraftverk.
- (66) Sarp og Borregaard kraftverk utnytter begge fallet i Sarpefossen, nederst i Glomma. Hafslund har i tillegg før foretakssammenslutningen ett tredje kraftverk i Sarpefossen (Hafslund kraftverk). Under er bilde av kraftverkene i Sarpefossen:

Figur 5: Sarpefossen (kilde: Visit Norway)

- (67) De tre kraftverkene benytter seg av det samme vanninntaket for produksjon. Det er derfor også en avtale mellom kraftverkene fra 1995 som regulerer rettighetene til utnyttelse av vanninntaket på en måte som optimaliserer produksjonen i fallet.

Vedlegg 6 Produksjonsdelingsavtale (1995)

- (68) Mossefossen kraftverk er lokalisert i Mossevasdraget, som er tilknyttet Vansjø, vest for Glomma. Kraftverket utnytter fallet i Mossefossen for kraftproduksjonen. Under er et bilde av kraftverket:

Figur 6: Mossefossen (kilde: Moss kommune)

- (69) Som nevnt innledningsvis er Sarp, Borregaard og Mossefossen kraftverk alle elvekraftverk. De har ingen magasinkapasitet, og må derfor produsere etter tilsig.
- (70) Vannkraftproduksjonen i kraftverk som ligger i samme vassdrag samordnes gjennom brukseierforeninger (også kalt reguleringsforeninger). Slike foreninger kan sammenliknes med et sameie, som bekoster og driver reguleringer i vassdraget, og som samtidig fungerer som en interesseorganisasjon.
- (71) Den viktigste oppgaven til brukseierforeninger er å samordne bruken av vannressursene i vassdraget til det beste for alle interessenter samlet sett, jf. vassdragsreguleringsloven § 23.⁹ Brukseierforeningene skal hensynta kraftverkeiernes felles interesser, samt andre samfunnmessige hensyn som følger av lovverket, tildelte konsesjoner og reglement. Brukseierforeningene har en spesielt viktig rolle i forbindelse med flomhåndtering.
- (72) Brukseierforeningene har fortrinnsrett til konsesjon for regulering av vassdrag.¹⁰ Det er altså ikke den enkelte kraftverkseier som gis konsesjon for tiltak som påvirker vannføringen i

⁹ Se vassdragsreguleringsloven § 23(1): «Med brukseierforening menes en sammenslutning av vannfalls- og brukseiere i et vassdrag som får vannføringen påvirket av en vassdragsregulering, og som har til formål å samordne bruken av vannressursene i vassdraget til kraftproduksjon i henhold til gitt konsesjon og fastsatte vilkår og å sørge for god flomhåndtering.»

¹⁰ Dette gjelder ikke dersom staten selv vil regulere. Det skjer ikke i praksis, men reguleringer blir fulgt opp av staten gjennom Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE).

vassdraget utover det enkelte vannfall. Det er dermed begrenset mulighet for en enkelt kraftverkseier å utnytte vannføringen utelukkende ut fra sine egne interesser.

- (73) Tildelte konsesjoner inneholder vilkår knyttet til forhold ved reguleringen i vassdraget. Ved tildeling av konsesjon fastsettes det normalt også et manøvreringsreglement med bestemmelser om regulering av vannstand, vannføring og vannslipp (f.eks. i forskjellige perioder på døgnet eller året), og andre forhold som må ivaretas under driften av kraftverkene i vassdraget. Brukseierforeningenes plikt til å etterleve konsesjon og reglement, og til å hensynta fellesskapets interesser ved iverksettelsen av tiltak, utelukker muligheten for favorisering av enkelte kraftverkseiere ved utnyttelsen av vassdraget. Norges Vassdrags- og Energidirektorat («NVE») fører tilsyn med etterlevelse av konsesjoner og reglement, og kan ilegge pålegg og sanksjoner ved brudd på regelverket.¹¹
- (74) Sarpsfoss og Hafslund er begge medlemmer i Glommens og Laagens Brukseierforening («GLB»). I tillegg til partene består medlemsmassen av 14 andre kraftprodusenter som utnytter GLBs reguleringer for vassdrag i Glomma- og Lågenvassdraget.
- (75) GLBs vedtekter er vedlagt. Av disse følger det bl.a. at vedtektene ikke kan endres uten «Kongens approbasjon», det vil i praksis si godkjenning fra Energidepartementet.

Vedlegg 7 Vedtekter for GLB

- (76) GLBs styre består av representanter fra ulike elveavsnitt som angitt i vedtektene. Hafslund har 3 av 5 plasser i styret, og gjennom foretakssammenslutningen får Hafslund også én observatørplass for Sarpsfoss. Hafslund har videre flertall av stemmene i generalforsamlingen med en reell stemmeandel på 79,4 prosent. Denne andelen øker til 82,7 prosent etter oppkjøpet av Sarpsfoss, men økningen vil ikke endre den innflytelsen Hafslund har over beslutninger i brukseierforeningen i dag. Fellessaker besluttes med flertall, og ved saker som angår den enkelte regulering (f.eks. oppføring av anlegg) er det eierskap som har betydning.
- (77) Sarpsfoss er også eneste¹² medlem av Moss Brukseierforening, som er regulant for Mossefossen. Moss kommune har tillatelse til å regulere Vansjø, som renner ut i Mossevassdraget, men i 2004 ble GLB utpekt av det daværende Olje- og energidepartementet til å forestå manøvreringen av Vansjø. GLB har derfor også her ansvar for å foreta de nødvendige vurderinger og sørge for at fysiske handlinger iverksettes, slik at alle samfunnsmessige hensyn etter reguleringen blir ivaretatt på best mulig måte. Det er dermed ikke slik at Sarpsfoss kan utnytte Mossevassdraget, som er koblet til og avhengig av reguleringene i Vansjø, etter egne interesser.
- (78) Kraftverk opereres av kraftverkets eier, eller en ekstern operatør. Som beskrevet i punkt 3.1.3 over er Hafslund operatør på flere kraftverk enn de eier. Det kan variere fra kraftverk til kraftverk om det er eier eller operatør som tar produksjonsbeslutning og som melder inn kraften for salg. Salget av kraften beskrives nærmere i punkt 4.2.1 nedenfor.

¹¹ Hjemmel for NVEs tilsyn og sanksjoner er bestemmelser i vassdragsreguleringsloven kapittel 7. NVE er delegert myndighet fra departementet for kontroll og sanksjoner.

¹² Formelt har foreningen to medlemmer: Sarpsfoss Limited og Mossefossen AS. Sistnevnte er imidlertid eiet av førstnevnte.

4.2 Kraftnettet

- (79) Kraftnettet transporterer strøm fra produsent til forbruker. Kraften produseres ikke alltid der forbruket er, og den må da flyttes. Hvilke områder som har størst kraftbehov varierer.
- (80) Norge er delt inn i fem prisområder (også kalt budområder) som fysisk og markedsmessig er tett sammenkoblet. Prisområdene er fastsatt av Statnett, som er tildelt konsesjon som systemansvarlig for kraftmarkedet¹³, og utgjør områdene NO1 (Østlandet), NO2 (Sørlandet), NO3 (Midt-Norge), NO4 (Nord-Norge) og NO5 (Vestlandet). Tilsvarende er Sverige delt inn i fire prisområder, og Danmark i to, mens Finland utgjør ett prisområde.
- (81) Figuren under viser de ulike prisområdene i Norden:

Figur 7: Prisområder i Norden (kilde: Statnett.no)

- (82) Kraft overføres ikke bare mellom prisområdene i Norge, men også gjennom et velutbygd overføringsnett på tvers av Norden. For eksempel, ved underskudd på kraft i NO1, vil det kunne overføres kraft fra naboområder, som også inkluderer prisområde SE3 i Sverige.
- (83) Overføringskapasiteten mellom prisområdene i Norden fastsettes i day-ahead-markedet dynamisk der det tas hensyn til de gitte kapasitetsbegrensningene i kraftnettet i hele Norden.

¹³ Den systemansvarlige har til ansvar å sørge for at kraftsystemet er i balanse til enhver tid.

Tidligere (frem til 29. oktober 2024) ble overføringskapasiteten administrativt fastsatt av de systemansvarlige, som i Norge er Statnett. Den nye modellen for fastsettelse av kapasiteten har til mål å bedre utnyttelsen av kraftnettet i hele Norden.¹⁴

- (84) Sarp, Borregaard og Mossefossen kraftverk, er alle lokalisert i prisområde NO1. I dette prisområdet var samlet produksjon av elektrisk kraft 21,1 TWh i 2024, mens forbruket var 35,1 TWh, altså ca. 2/3 mer enn produksjonen.¹⁵ NO1 er dermed et underskuddsområde som er avhengig av tilførsel av kraft fra omkringliggende områder. Installert effekt (det produksjonsanleggene teknisk sett er i stand til å produsere på et gitt tidspunkt) i NO1 er omtrent 3,6 GW.

- (85) Tallene viser at den faktiske produksjonen (GWh) i NO1 er lavere enn produksjon på installert effekt (MW). Som beskrevet over må kraftverkene produsere etter tilsig. I hvilken grad den tekniske produksjonskapasiteten blir utnyttet, avhenger derfor av vannføringen i elven som igjen er avhengig av nedbør og snøsmelting. Tallene viser også at fordi NO1 er et område med underskudd av kraft, må det overføres kraft til NO1 fra andre prisområder.

- (86) Tabellene under illustrerer hvor stor andel den faktiske produksjonen i NO1 utgjorde av samlet tilgang til kraft i det samme prisområdet i 2024 og hvordan den samlede kraften ble disponert.

Tabell 1: NO1, tilgang til kraft fra produksjon og overføring fra tilgrensende prisområder i 2024 (kilde: Nord Pool; fordeling av produksjon til Hafslund og Sarpsfoss basert på eierandeler av produksjon (se tabell 3).)

NO 1 - Tilgang (2024)	GWh	Andel
NO2>NO1	2 907	6,9 %
NO5>NO1	12 281	29,1 %
NO3>NO1	1 185	2,8 %
SE3>NO1	4 787	11,3 %
NO1 produksjon totalt	21 083	49,9 %
Total tilgang i NO1	42 243	100 %
<i>Herav NO1 produksjon Hafslund</i>	<i>13 704</i>	<i>32,4 %</i>
<i>Herav NO1 produksjon Sarpsfoss</i>	<i>537</i>	<i>1,3 %</i>

Tabell 2: NO1, disponering av tilført kraft 2024 (kilde: Nord Pool)

NO 1 - Disponering (2024)	GWh	Andel
NO1>NO2	6 751	15,8 %
NO1>NO5	0	0,0 %
NO1>NO3	122	0,3 %
NO1>SE3	902	2,1 %

¹⁴ Beregningsmodellen ble innført høsten 2024 og gjelder foreløpig for day ahead-markedet. Modellen vil senere innføres i det såkalte intradagmarkedet. Se punkt 4.4 for mer informasjon om den nye modellen.

¹⁵ Kilde: Nord Pool

NO1 forbruk	35 084	81,9 %
Totalt	42 859	100 %

Note: Tabellene er basert på døgndata for import og eksport mellom NO1 og tilgrensende områder, og kan under-vurdere faktisk import og eksport dersom kraft importeres og eksporteres i løpet av samme døgn mellom NO1 og et tilgrensende område.

- (87) Det følger av tabellen at 50 prosent av kraften som var tilgjengelig i NO1 ble produsert i NO1. 50 prosent av kraften som var tilgjengelig i NO1 ble derimot importert fra tilgrensende områder, der NO5 var klart viktigst (29 prosent), etterfulgt av SE3 (11 prosent). 82 prosent av den tilgjengelige kraften i NO1 ble forbrukt i prisområdet, mens 16 prosent ble eksportert til NO2 (Sørlandet) og 2 prosent til SE3.
- (88) Som redegjort for i avsnitt (84) over, står produksjonen av kraft i NO1 bare for 33,7 % prosent av forbruket i prisområdet. Den installerte overføringskapasiteten er videre langt større enn produksjonskapasiteten.
- (89) Det nordiske kraftnettverket beskrevet over er videre integrert med Europa gjennom overføringsforbindelser til land/områder som Nederland, Tyskland, Baltikum og Polen. Norges utenlandsforbindelser for elektrisk kraft består i dag av totalt 17 kabler, kraftlinjer over land og sjøkabler. De to siste forbindelsene mellom Norge og utlandet, Nord Link-kabelen til Tyskland og North Sea Link-kabelen til Storbritannia, begge lokalisert i NO2, ble satt i drift i 2021. Installert effekt på hver av kablene er 1 400 MW. Norges utvekslingskapasitet til utlandet er om lag 9000 MW i 2024.
- 4.2.1 Særlig om nettvirksomheten for kraft
- (90) Distribusjonen av kraft fra produsent til kunde skjer gjennom strømmnett på tre nivåer: transmisjonsnett, regionalnett og distribusjonsnett.
- (91) Statnett er eier av transmisjonsnett i Norge, og drifter dette. Kommuner og fylkeskommuner eier det meste av regionalnettene og lokale distribusjonsnett, men det er også noe privat eierskap. Hafslund er, som tidligere beskrevet, felleskontrollerende eier i Eidsiva Energi, som igjen eier 100 prosent av nettselskapet Elvia. Elvia drifter strømmettet i et område som blant annet dekker prisområdet NO1. Hafslund har også en ikke-kontrollerende aksjepost på 49 prosent i Fredrikstad Energi, som gjennom Norgesnett drifter strømmettet i flere norske kommuner.
- (92) Mens kraftproduksjon og -omsetning er konkurranseutsatt virksomhet, er den fysiske distribusjonen av elektrisk kraft regulerte monopol. Kostnadene ved å bygge nett er høye, og det er ikke samfunnsmessig rasjonelt å bygge flere konkurrerende nett. Det er derfor én aktør som tildeles konsesjon etter energiloven for å eie og drive det enkelte nettet, og netteierne er underlagt monopolkontroll.
- (93) Elvia og andre konsesjonærer er må følge reguleringer med spesifikke krav og plikter. Dette inkluderer blant annet krav om at nettselskapet selskapsmessig er atskilt fra virksomhet innen produksjon og omsetning av elektrisk kraft. Videre skal personer i ledelsen av nettselskapet ikke delta i ledelsen i søsterselskap, og morselskap i samme konsern kan heller

ikke gi instrukser om den daglige driften eller styre investeringsbeslutningene i nettselskap.¹⁶ Kravene er ment å sikre en uavhengig og samfunnsmessig rasjonell drift av nettet.

- (94) Det er videre reguleringsmyndigheten for energi (RME) som fastsetter en årlig tillatt inntekt for nettselskapene. Denne fastsettes slik at inntekten over tid dekker kostnadene ved drift og gir en rimelig avkastning på investert kapital for nettselskapet, forutsatt effektiv drift. De faktiske tariffene settes av det enkelte nettselskapet etter en fordelingsnøkkel, og tariffene kan ikke overstige tillatt inntekt over tid. Videre er det krav om at tariffene er objektive og ikke-diskriminerende, og utforming og differensiering av tariffene må basere seg på relevante nettforhold. RME følger løpende tilsyn med nettvirksomhetenes overholdelse av reguleringer, inntektsrammer og vilkår i konsesjon.¹⁷
- (95) Sarpsfoss har ikke virksomhet innen drift av strømmnett, men er én av mange brukere av strømmettet som dekker NO1.

4.3 Omsetning av elektrisk kraft

- (96) Hafslund og Sarpsfoss selger kraften i grossistmarkedet for elektrisk kraft. Grossistmarkedet består av flere organiserte markeder hvor aktørene legger inn bud, og hvor priser fastsettes: «Day ahead»-markedet (tidligere spotmarkedet), intradagmarkedet og balansemarkeder (også kalt reservemarkeder). Av disse markedene er day ahead-markedet det klart viktigste. I tillegg omsettes kraft gjennom bilaterale, langsiktige krafthandelsavtaler.
- (97) Hafslund og Sarpsfoss har også inntekter fra omsetning av opprinnelsesgarantier basert på sin produksjon av elektrisk kraft. Omsetning av opprinnelsesgarantier kommenteres derfor også i punkt 4.3.5 nedenfor.

4.3.1 Day ahead-markedet

- (98) Day ahead- og intradaghandel skjer på kraftbørsen (NordPool¹⁸).
- (99) Day ahead-markedet er det viktigste markedet for krafthandel i hele Europa. Markedet følger en auksjonsbasert modell, hvor tilbydere og kjøpere melder inn sine salgs- og kjøpsbud time for time for de enkelte prisområdene for påfølgende dag. De europeiske systemansvarlige rapporterer inn tilgjengelig overføringskapasitet i forkant av auksjonen.
- (100) Salgs- og kjøpsbud meldes inn for de ulike prisområdene. På kraftbørsen blir budene fra alle aktører sammenstilt, og prisen på strøm i det enkelte prisområdet blir satt lik budet fra den siste enheten som kreves for å dekke etterspørselen slik at markedet klareres.
- (101) Prisene som blir satt under den nye flytbaserte ordningen fra 29. oktober 2024 tar hensyn til belastningen av kraftnettet ved en lang rekke knekkpunkter i hele kraftsystemet, ved at det

¹⁶ Kravene følger av energiloven §§ 4-7 og 4-8 og gjelder for nettselskap med mer enn 100 000 kunder. Dette er tilfellet for Elvia og Fredrikstad Energi.

¹⁷ Se også NVEs nettsider for mer informasjon om nettvirksomhet: *Nettvirksomhet - NVE*

¹⁸ I Norge er det, etter det Hafslund kjenner til, Nord Pool og EPEX som har tillatelse til å tilby krafthandel, og de fleste nordiske aktører benytter seg av Nord Pool. Alle de europeiske kraftbørsene forvalter imidlertid den samme algoritmen som kobler sammen tilbud og etterspørsel og som formelt utgjør day ahead-markedet.

basert på tilbud og etterspørsel i de ulike prisområdene fastsettes en skyggepris for belastningen av de de ulike knekkpunktene, se nærmere forklaring nedenfor.

4.3.2 Intradagmarkedet

- (102) Det kan oppstå hendelser etter auksjonen i day ahead-markedet som gjør at aktørenes faktiske produksjon eller forbruk blir annerledes enn det som ble innmeldt. Det kan for eksempel skyldes endrede værprognoser, som mer regn eller kaldere vær, som gir henholdsvis endret produksjon og/eller forbruk.
- (103) I intradagmarkedet handles det kraft kontinuerlig i tidsrommet etter at day ahead-markedet lukkes kl. 12.00 dagen før levering, og frem til én time før kraften leveres. Det er også etablert tre intradag-auksjoner som løper etter day ahead-auksjonen. Gjennom intradag-markedet får aktørene mulighet til å handle seg ut av den ubalansen mellom produksjon og forbruk som har oppstått.
- (104) Intradagmarkedet utgjør en liten del av kraftmarkedet, og en marginal del av partenes kraftomsetning. For Hafslund utgjorde omsetning fra intradagmarkedet 0,5 prosent av kraftomsetningen, mens for Sarpsfoss var andelen ned mot 0 prosent. Sarpsfoss' omsetning er begrenset til kraft produsert av Sarp kraftverk, som partene eier i fellesskap.

4.3.3 Balansemarkedene

- (105) Selv om day ahead- og intradagmarkedet skaper balanse mellom produksjon og forbruk frem mot det faktiske tidspunktet for levering av kraften, vil det fortsatt oppstå uforutsette hendelser på kort sikt som påvirker balansen i kraftsystemet. Som systemansvarlig vil Statnett i disse tilfellene benytte seg av balansemarkeder (også kalt reservemarkeder) for å kjøpe fleksibilitet slik at produksjon og/eller forbruk løpende reguleres opp eller ned, avhengig av ubalansen.
- (106) Kraftsystemet er i balanse når frekvensen på strømmettet er 50Hz. Hvis frekvensen synker, kan produksjonen økes eller forbruket reduseres for å motvirke endringen. Motsetningsvis, hvis frekvensen øker, kan produksjonen reduseres eller forbruket økes.
- (107) I Norden deles balansemarkedene inn i fire segmenter, etter hvor rask respons som er nødvendig for å gjenopprette ubalanse: Fast Frequency Reserve (FFR), Frequency Containment Reserve (FCR), automatic Frequency Restoration Reserve (aFFR) og manual Frequency Restoration Reserve (mFRR). Hvert segment har i tillegg ofte et kapasitetsmarked og et aktiveringsmarked.
- (108) Omsetning fra balansemarkedene utgjør en svært liten del av Sarpsfoss' kraftomsetning, bare omkring [REDACTED] prosent. Omsetningen stammer fra balansekraft for Borregaard kraftverk ([REDACTED] kroner) og Mossefossen kraftverk (ca. [REDACTED] kroner). Omsetningen stammer også fra FFR/FCR-tjenester utført av Sarp kraftverk. Ettersom Hafslund og Sarpsfoss allerede eier Sarp kraftverk i fellesskap, er ikke partene konkurrenter for de tjenestene som Sarp kraftverk har utført.

4.3.4 Bilaterale avtaler

- (109) Aktører kan også inngå bilaterale avtaler om kjøp og salg av kraft til avtalt pris, volum og tidsperiode for levering. Sarpsfoss har ingen bilaterale avtaler. Partene er derfor ikke konkurrenter innen denne delen av grossistmarkedet.
- (110) Hafslund har større, langsiktige kraftsalgsavtaler med to industriaktører: Norsk Hydro og Borregaard. Omsetningen fra slike avtaler utgjorde ca. [REDACTED] kroner i 2024 og fordeler seg over prisområdene NO1, NO3 og NO5.

4.3.5 Opprinnelsesgarantier

- (111) Basert på kraftproduksjonen kan kraftprodusenter også tildeles og selge såkalte opprinnelsesgarantier. Opprinnelsesgarantier er en merkeordning for elektrisitet for å vise strømkunden at en mengde kraft er produsert fra en spesifisert energikilde og kraftverk. Ordningen ble innført med EUs første fornybardirektiv¹⁹ i 2001 for å gi forbrukere et valg mellom fornybar kraft og ikke-fornybar kraft.
- (112) Opprinnelsesgarantier tildeles kraftprodusenter som har en produksjon som kvalifiserer for dette, og produsentene får opprinnelsesgarantier tilsvarende sin kraftproduksjon. En opprinnelsesgaranti tilsvarer 1 MWh produsert elektrisitet. NVE er ansvarlig for å godkjenne produksjonsanlegg som kvalifiserer for tildeling av opprinnelsesgarantier i Norge, mens Statnett er utsteder av garantiene.²⁰ Øvrige land innenfor EØS har utpekt egne organer som kvalifiserer anlegg og utsteder garantier. Den norske ordningen er regulert gjennom forskrift om opprinnelsesgarantier for produksjon av elektrisk energi.²¹
- (113) Både Hafslund og Sarpsfoss er tildelt opprinnelsesgarantier basert på sin produksjon av elektrisk kraft, og slike garantier omsettes i markedet. Sarpsfoss omsetter ikke garantiene selv, men har en forvaltningsavtale Kinect Energy (globalt selskap med virksomhet bl.a. innen handel og megling av grønne garantier) som har fullmakt til å disponere over garantiene, herunder til å foreta alle handelsbeslutninger. Kinect videreselger garantiene i eget navn.
- (114) Kjøperne av opprinnelsesgarantiene er både strømleverandører som ønsker å gi sluttbrukerne mulighet til å dokumentere at strømmen de avtar kommer fra fornybare kilder, og bedrifter som ønsker å dokumentere sitt kraftforbruk. Hafslund hadde i 2023 en omsetning av opprinnelsesgarantier tilsvarende [REDACTED] kroner, mens Sarpsfoss omsetning av opprinnelsesgarantier var ca. [REDACTED] kroner.

4.4 Ny beregningsmetode for fastsettelse av overføringskapasitet innført i 2024

- (115) Et viktig utviklingstrekk ved markedet den senere tiden har vært innføringen av en ny beregningsmetode for fastsettelsen av overføringskapasitet mellom de ulike prisområdene. Beregningsmetoden har betydning for utvekslingen og prisingen av kraft mellom de ulike prisområdene i markedet, og Hafslund ønsker derfor å kommentere også dette.

¹⁹ Direktiv 2001/77/EC

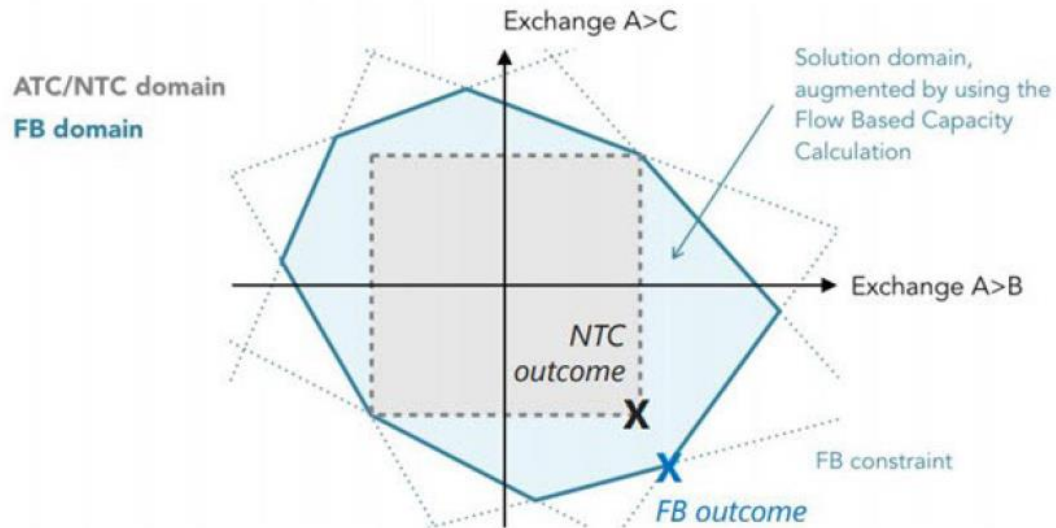
²⁰ Se *NECS - About Guarantees of Origin*

²¹ FOR-2007-12-14-1652

- (116) Historisk har den tilgjengelige overføringskapasiteten blitt fastsatt administrativt på bakgrunn av beregninger dagen før leveringsdøgnet (NTC-modellen) av Statnett som systemansvarlig. Fordi Statnett ikke vet hvilke kraftverk som faktisk kommer til å produsere og hvor forbruket faktisk er lokalisert, har Statnett noe forenklet måttet sette overføringskapasiteten mellom de enkelte prisområdene slik at strømmettet kan håndtere flere ulike sannsynlige flytmønstre. Disse sikkerhetsmarginene har bidratt til at overføringskapasiteten mellom prisområder har blitt satt lavere enn det den kunne vært ved en optimal utnyttelse av kapasiteten.
- (117) Fra 29. oktober 2024 ble det innført en ny metode for å beregne overføringskapasiteter i kraftmarkedet, en såkalt *flytbasert beregningsmodell* (FB). Den flytbaserte modellen er felles for hele Norden, og reflekterer i større grad hvordan de fysiske flaskehalsene i overføringsnettene (som oppgitt direkte i markedet) belastes og hvordan produksjon og forbruk i et prisområde belaster disse flaskehalsene. I praksis, og noe forenklet, innebærer modellen at Statnett ikke lenger må ta høyde for en rekke ulike sannsynlige flytmønstre ved fastsettelsen av tilgjengelig overføringskapasitet, men kan basere seg på de faktiske egenskapene i kraftnettet.
- (118) Overgangen til den flytbaserte beregningsmodellen innebærer at de ulike prisområdene i Norden i større grad påvirker hverandre enn tidligere, også når det er prisforskjeller. Den flytbaserte ordningen medfører at det fastsettes skyggepriser for flaskehalsene i systemet time for time. Flaskehalsen er forbindelser for overføring av kraft med begrensninger i overføringskapasiteten og som vil belastes ved økt produksjon. På grunn av flyten i systemet vil økt produksjon på ett sted kunne belaste en rekke flaskehalsen i systemet, også utenfor det aktuelle prisområdet. Skyggeprisene reflekterer hvordan produksjon i et prisområde påvirker flyten i systemet gjennom disse flaskehalsene. De relevante flaskehalsene for prisdannelsen i ett område kan dermed være innad i det samme prisområdet, innad i andre prisområder eller mellom ulike prisområder i hele Norden. Som nevnt ovenfor ble overføringskapasiteten mellom prisområdene tidligere fastsatt administrativt, slik at ingen flaskehalsen ble overbelastet. Den fulle kapasiteten i systemet ble da ikke utnyttet.

- (119) Figuren under illustrerer hvordan fastsettelse av overføringskapasitet etter den flytbaserte beregningsmodellen forbedrer kapasitetsutnyttelsen:

Figur 8: Illustrasjon FB (kilde: Statnett)

- (120) I figuren vises tenkt overføring fra ett prisområde (A) til to tilgrensende områder (B og C). Den svarte firkanten viser administrativt fastsatt overføringskapasitet, mens det blå området viser faktisk tilgjengelig kapasitet der en tar hensyn til alle relevante flaskehals. For å unngå overbelastning, måtte den svarte boksen alltid være innenfor den blå etter den tidligere beregningsmetoden. Den flytbaserte beregningsmodellen medfører dermed at kapasiteten utnyttes bedre når det er behov for det. I realiteten er det langt flere prisområder og flaskehals som påvirker prisdannelsen enn det som er illustrert.
- (121) En følge av overgangen til flytbasert ordning er at produksjonsbeslutninger i ett område i større grad enn tidligere kan påvirke prisdannelsen i andre områder, selv om prisområdene ikke har like priser. Det forventes også en reduksjon i andelen timer der det er *identiske* priser i ulike prisområder selv om prisdannelsen i et område påvirker tilgrensende områder, som kan skyldes at det er ulike skyggepriser for flaskehalsene i de ulike områdene. Det medfører imidlertid ikke at produksjonsbeslutninger i et område ikke påvirker prisdannelsen i andre områder. Tvert imot vil produksjonsbeslutninger i ett område kunne påvirke prisdannelsen i hele Norden, også i prisområder som ikke er tilgrensende. De ulike prisområdene i Norden er dermed blitt tettere integrert enn ved tidligere ordning med administrativt fastsatt overføringskapasitet. En annen følge er at det også er blitt mindre forutsigbart når, hvordan og i hvilken grad produksjonsbeslutninger i de ulike prisområdene vil påvirke prisfastsettelsen i hvert enkelt område.

5. Markedet for produksjon og grossistomsetning av elektrisk kraft

5.1 Produktmarkedet: Grossistmarked for omsetning av elektrisk kraft

- (122) Hafslund og Sarpsfoss har begge virksomhet innen produksjon og salg av elektrisk kraft. Partene selger kraften i all hovedsak i day ahead-markedet. Hafslund og Sarpsfoss har også mindre inntekter fra salg og kjøp i intradagmarkedet, mens Sarpsfoss aktivitet og inntekt fra balansemarkedene og bilaterale kontrakter er marginal.
- (123) EU-kommisjonen har i tidligere praksis definert ett samlet grossistmarked for omsetning av elektrisk kraft, uavhengig av kraftkilde (sol, vind, vann, mv.), med en mulig segmentering for balansekraft og tilknyttede tjenester.²² Hafslund har i tidligere meldinger til Konkurransetilsynet lagt til grunn ett samlet grossistmarked for elektrisk kraft.²³
- (124) Salg av balansekraft er nærmere beskrevet i avsnitt 4.3.3 over. Balansetjenester og tilknyttede tjenester selges til Statnett som eneste kunde i et kjøpermonopol. Tilbydere av balansetjenester er imidlertid de samme kraftprodusentene som opererer i day ahead-markedet og intradagmarkedet, og slik Hafslund ser det, inngår tjenestene som en integrert del av den fysiske kraftomsetningen. Sarpsfoss har kun marginal virksomhet innen balansetjenester og inntektene fra dette utgjorde ca. [REDACTED] kroner, dvs. ca. [REDACTED] prosent av kraftomsetningen til Sarpsfoss, i 2024.
- (125) På bakgrunn av dette mener Hafslund at det, for vurderingen av denne foretakssammenslutningen, ikke er nødvendig å segmentere et eget marked for balansetjenester og tilknyttede tjenester. Dersom et slik marked må avgrenses, vil foretakssammenslutningen, som følge av Sarpsfoss' lave omsetning av slike tjenester og den svært begrensede konsentrasjonsøkningen, uansett ikke gi opphav til konkurransemessige bekymringer.
- (126) EU-kommisjonen har i sin praksis avgrenset markedet for grossisthandel med elektrisk kraft mot markeder for finansiell krafthandel.²⁴ Sistnevnte knytter seg til kjøp og salg av finansielle instrumenter, uten at fysisk leveranse av kraften finner sted. Sarpsfoss' kraftverk som omfattes av foretakssammenslutningen har ikke virksomhet innen finansiell krafthandel, og dette markedet behandles derfor ikke videre.
- (127) I det videre drøftes de konkurransemessige virkningene av foretakssammenslutningen i et samlet grossistmarked for (fysisk) salg av elektrisk kraft.

5.2 Det geografiske markedet: Nordisk i utstrekning og NO1 som snevrest tenkelige marked

- (128) Sarpsfoss' kraftverk som omfattes av foretakssammenslutningen har all produksjon i prisområde NO1. Hafslund har kraftverk og vindparker med produksjon i prisområdene NO1, NO2, NO3 og NO5.

²² Se bl.a. sak COMP/M.8870 E.ON / Innogy, kapittel 7.1.1 og sak COMP/M.8660 Fortum / Uniper, premiss 19 mv.

²³ Se melding av 17. april 2019 vedrørende foretakssammenslutning mellom Hafslund E-CO og Eidsiva Energi, samt melding av 16. mai 2024 vedrørende foretakssammenslutning mellom Hafslund Eco Vannkraft og Tonstad Vindpark.

²⁴ Se for eksempel sak COMP/M.8660 Fortum / Uniper, premiss 19 mv.

- (129) Hafslund har i tidligere meldinger til Konkurransetilsynet pekt på trekk ved markedet for grossistomsetning av elektrisk kraft som tilsier at det geografiske markedet er nordisk i utstrekning.
- (130) Et nordisk, og potensielt også europeisk marked, underbygges særlig av følgende forhold:
- Norge er tett koblet sammen med de andre nordiske landene gjennom kabler og strømmnett som gjør det mulig for kraft å flyte på tvers av Norden. Overføringskapasiteten fastsettes etter en fellesnordisk modell, og det finner sted faktiske overføringer på tvers av Norden, for eksempel fra NO1 via SE3 til DK1.
 - Overgangen til den flytbaserte modellen høsten 2024, understøtter ytterligere at markedet har en nordisk utstrekning, i det produksjon og forbruk i ethvert prisområde i Norden påvirker prisdannelsen i andre prisområder, også når prisområdene har ulike priser.
 - Kraften omsettes på felles-europeiske markedsplasser, hvor tilbud og etterspørsel møtes på tvers av landene fra Finland til Portugal og Hellas. Prisene settes basert på algoritmer som skal sikre best mulig utnyttelse av overføringskapasiteten basert på tilbud og etterspørsel i hele Europa.
- (131) I et nordisk marked er Hafslund og Sarpsfoss små aktører. Partenes samlede markedsandel målt i installert produksjonskapasitet eller faktisk produksjon i Norden er estimert å utgjøre omkring 5 prosent.²⁵ Markedet er derfor ikke et berørt marked i konkurranselovens forstand, og det er ingen forhold som tilsier at foretakssammenslutningen gir grunnlag for noen konkurransemessig bekymring.
- (132) Det er bare dersom Konkurransetilsynet skulle legge til grunn et snevrere geografisk marked, at foretakssammenslutningen vil gi opphav til et berørt marked. I et snevrest tenkelig marked som bare omfatter prisområde NO1, vil partenes andel av produksjonen overstige 20 prosent.
- (133) For ordens skyld vil Hafslund derfor i det videre vise at foretakssammenslutningen heller ikke i et snevrere geografisk marked vil ha noen negative virkninger for konkurransen.

5.3 Ingen konkurransebegrensende virkninger

5.3.1 Foretakssammenslutningen støtter opp under klimamål

- (134) De praktiske konsekvensene av foretakssammenslutningen er at Hafslund, gjennom overtakelsen Borregaard kraftverk og Mossefossen kraftverk, samt overtakelsen av resterende 50 prosent av Sarp kraftverk, får tilført en vannkraftproduksjon på 536 GWh.

²⁵ Beregningene baserer seg på data fra International Renewable Energy Agency (IRENA) som gir et totalmarked for installert elektrisk kraft i Norge, Sverige, Danmark og Finland på 135 GWh i 2023. Hafslund hadde 5,3 GWh installert kapasitet, som tilsvarer en andel på 3,85 prosent. De tre kraftverkene som omfattes av foretakssammenslutningen vil ha en langt mindre andel av totalmarkedet. Totalmarkedet for faktisk produksjon utgjorde i 2022 om lag 426 TWh. Hafslund hadde en produksjon på 18 TWh i 2022, som utgjør en andel på 4,23 prosent. Igjen vil de aktuelle kraftverkene til Sarpsfoss ha en langt lavere andel. Beregningene er gjort med utgangspunkt i tilgjengelige tall fra 2022 og 2023, og det er ikke grunn til å tro at verken Hafslund eller Sarpsfoss' markedsandel har endret seg i nevneverdig grad siden dette.

- (135) Gjennom kontroll over alle tre kraftverkene i Sarpefossen, vil Hafslund kunne optimalisere produksjonskapasiteten på tvers av kraftverkene, slik at vannføringen utnyttes best mulig under enhver driftssituasjon. Videre vil Hafslund settes i stand til å fortsette undersøkelsen av utbyggingsinitiativ (Sarp 2) som gir muligheter for ytterligere produksjon i årene fremover.
- (136) I en verden med et kraftig tiltakende behov for elektrisk kraft, bidrar altså foretakssammenslutningen til bedre utnyttelse av vannføringen og større dekning av kraftteterspørselen, i tråd med regjeringens målsettinger mot 2030 og 2050.

5.3.2 Partenes andel av produksjonen i NO1

- (137) Hafslund har beregnet produksjonsandeler for aktørene med vannkraftproduksjon i NO1.

Tabell 3: Midlere produksjon og installert effekt i NO1 etter eierandel og operatør (kilde: NVE, partene, offentlige kilder)

NO1	Midlere årsproduksjon (totalt 16,6 GWh)				Installert effekt (totalt 3,6 GW)			
	Totalt (direkte + indirekte)	Direkte	Indirekte	Etter operatør	Totalt (direkte + indirekte)	Direkte	Indirekte	Etter operatør
Hafslund	54,6 %	36,6 %	18,0%	64,2%	56,8 %	35,4 %	21,4 %	65,3 %
Å Energi	13,1 %	12,9 %	0,2%	14,4%	11,7 %	11,5 %	0,2 %	13,2 %
Akershus	10,5 %	6,6 %	3,9 %	6,6 %	9,9 %	6,3 %	3,6 %	6,3 %
Skagerak	5,4%			5,0%	5,5 %			5,1 %
Orkla/Sarpsfoss	3,3%			1,6%	2,6 %			1,5 %
Statkraft	3,3%			1,4%	3,6 %			1,6 %
Svartisen	1,8%				1,5 %			
Ringerikskraft	1,2%			0,7%	1,3 %			0,9 %
Østfold	0,3%			0,3%	0,3 %			0,3 %
Andre	6,7%			5,7%	6,8 %			5,8 %
Hafslund + Orkla/Sarpsfoss	57,5 %	39,5 %	18,0 %	65,9 %	59 %	37,6 %	21,4 %	66,8 %

- (138) Det følger av tabellen at Hafslund, etter foretakssammenslutningen, vil ha en produksjonsandel på henholdsvis 57,5 prosent og 59 prosent målt etter midlere årsproduksjon og installert effekt i NO1.
- (139) Andeler av produksjon og installert effekt i NO1 er imidlertid ikke representativt for partenes markedsposisjon, og bør derfor heller ikke legges til grunn for vurderingen av de konkurransemessige virkningene av foretakssammenslutningen.
- (140) Som redegjort for i avsnitt (84) over, står produksjonen av kraft i NO1 bare for 60 % prosent av forbruket i prisområdet. Den installerte overføringskapasiteten er videre langt større enn produksjonskapasiteten.
- (141) Tabell 1 i denne meldingen viser at partenes produksjon i NO1 utgjorde bare ca. 33,7 prosent av kraften som ble tilført NO1 i 2024. Dette gir det beste uttrykket for partenes samlede markedsandel etter gjennomføringen av foretakssammenslutningen.

(142) Den samlede markedsandelen tilsier at det ikke er grunn til bekymring for konkurransen i et marked som tar utgangspunkt i NO1.

5.3.3 Ikke muligheter for utøvelse av markedsrett

(143) Uavhengig av hvordan partenes markedsandeler beregnes, vil ikke foretakssammenslutningen gi Hafslund muligheter til utøvelse av markedsrett.

(144) Kraftverkene som erverves gjennom foretakssammenslutningen er elvekraftverk uten magasinkapasitet. Heller ikke Hafslund kraftverk i Sarpefossen har magasinkapasitet. Det er dermed ingen mulighet for å holde tilbake vann for senere produksjon.

(145) Produksjon i elvekraftverk skjer generelt uavhengig av pris, og reflekterer tilsiget i vassdraget til enhver tid. Å la vann renne forbi produksjonsklare turbiner vil lett avdekkes og kan utgjøre markedsmanipulasjon som kan sanksjoneres etter NEM-forskriften, jf. avsnitt (62) over.

(146) Foretakssammenslutningen påvirker derfor ikke Hafslunds ageringsmuligheter i markedet. Etter Hafslunds mening er dette i seg selv tilstrekkelig til å utelukke at foretakssammenslutningen har negative virkninger på konkurransen.

(147) For ordens skyld vil Hafslund også vise til følgende:

- Konsentrasjonsøkningen som følge av foretakssammenslutningen er begrenset. Etter produksjonsandeler for midlere årsproduksjon og installert effekt oppgitt i tabell 3 er konsentrasjonsøkningen på 2,9 prosent eller 2,2 prosent. Konsentrasjonsøkningen er enda mindre dersom det tas utgangspunkt i operatørskap, da Hafslund allerede er operatør Sarp kraftverk.
- Hafslund har allerede før foretakssammenslutningen fullt innsyn i de sentrale elementene knyttet til produksjonen i Borregaard kraftverk og Sarp kraftverk gjennom sitt eierskap i Hafslund kraftverk og 50 prosent av Sarp kraftverk. Produksjon fra Borregaard og Sarp kraftverk utgjør ca. 97 prosent av konsentrasjonsøkningen som følge av foretakssammenslutningen. Som beskrevet i avsnitt (67) benytter de tre kraftverkene seg av det samme vanninntaket for produksjon i samsvar med prinsippene nedfelt i avtalen som regulerer rettighetene til utnyttelse av vanninntaket, inntatt som vedlegg 6 til meldingen. I Sarp kraftverk treffer Hafslund i tillegg alle produksjonsbeslutningene i kraft av å være operatør.
- Elvekraftverkene som omfattes av foretakssammenslutningen er del av lengre vannstrenger som reguleres av brukseierforeninger. Som det følger av avsnitt (71) over, er brukseierforeningene pålagt å kjøre kraftverkene på en måte som søker optimal vannføring for alle berørte interesser. Det betyr at heller ikke brukseierforeningene kan regulere kraftverkene på en måte som favoriserer én kraftverkseier på bekostning av øvrige kraftverk i vassdraget.
- I den utstrekning foretakssammenslutningen skulle åpne for markedstilpasninger i produksjonen, vil det likevel ikke være økonomisk rasjonelt for Hafslund eller andre

å begi seg ut på slike tilpasninger. De variable kostnadene ved elvekraftproduksjon er svært lave, og produksjon vil derfor nesten alltid vil være lønnsomt. Samtidig er det svært vanskelig å forutsi når det vil oppstå flaskehalser. Dette har blitt enda mindre transparent etter innføringen av flytbasert utnyttelse av overføringsnettet (se punkt 4.4 over). Forsøk på å utnytte mulige situasjoner med flaskehalser vil derfor være økonomisk risikabelt, og medføre økonomisk tap hver gang man ikke treffer på usikre antakelser, fordi en risikerer å holde igjen vann som må produseres på et senere tidspunkt når kraftprisene kan være lavere.

- Til sist, pekes det igjen på at NO1 er et område med underskudd av kraft og som er tett sammenkoblet med øvrige prisområder i Norden. Dersom Hafslund, som følge av ervervet av kraftverkene, skulle få mulighet til å tilpasse produksjonen for å øke prisene, vil det derfor likevel ikke ha tilsiktet effekt. Det vil bare lede til at tilsvarende mengde kraft fra produksjon av vann, vind eller sol overføres fra andre prisområder i Norden.

(148) Hafslunds evne og incentiv til å benytte sin magasinkapasitet ved andre kraftverk til å agere strategisk i markedet påvirkes heller ikke av foretakssammenslutningen. Risikoen ved slik agering vil være betydelig. Det vises til at det er om lag 266 km i rett linje fra f.eks. Nedre Vinstra kraftverk, som er kraftverket med størst magasinkapasitet i Glomma eiet av Hafslund, til kraftverkene i Sarpefossen. Med slik avstand, og med mange mellomliggende kraftverk, vil det ikke være mulig eller lønnsomt å holde tilbake vann i magasinene evt. slippe ut vann fra magasinene for å kunne produsere til høyere pris ved kraftverkene i Sarpefossen. I tillegg til risikoen knyttet til endringer i nedbør, tilsig og temperatur vil forpliktelsene som følger av reguleringene i brukseierforeningen begrense slik atferd. Uforutsigbarhet med hensyn til når det inntreffer flaksehalsen i overføringsnettet vil i tillegg gjøre slik agering basert på magasinkapasitet i andre prisområder ulønnsomt, både før og etter foretakssammenslutningen.

(149) Samlet sett er det derfor ikke mulig for Hafslund å utøve markedsmakt etter foretakssammenslutningen. Foretakssammenslutningen vil dermed heller ikke hindre effektiv konkurranse jf. konkurranseloven § 16.

5.4 Etableringsmuligheter

(150) Det er et stort potensial og muligheter for økt kraftproduksjon i Norge og Norden, både gjennom etablering av nye kraftverk og utvidelse eller opprustning av eksisterende anlegg. Anbefalingene om minst 50 TWh høyere fornybar kraftproduksjon innen 2030 gir insentiver til etablering og utvidelser.

(151) Ifølge Energikommisjonen var det ved inngangen til andre halvår 2022, 407 kraftverksprosjekter som hadde konsesjon, men som ikke var satt i drift ennå.²⁶ Av disse var 66 prosjekter under bygging, fordelt på 4 vindkraftprosjekter og 63 vannkraftprosjekter. Disse prosjektene ble vurdert med all sannsynlighet å gå i drift i årene som kommer, og bidra med en årsproduksjon på omkring 3 TWh. De øvrige prosjektene er mer usikre, men

²⁶ Energikommisjonens rapport (NOU 2023:3), s. 119.

Energikommisjonen viser til at prosjekter vil kunne realiseres med en ny kraftproduksjon på 9TWh. Dette var i 2022, og det er også satt i gang flere nye prosjekter siden da.

- (152) Etableringsmuligheter finnes blant annet innen vindkraft (på land og til havs), solkraft og vannkraft. For vannkraft kommer ny produksjon i nye anlegg, eller gjennom opprustninger eller utvidelser av eksisterende anlegg.
- (153) Bygging av kraftverk av en viss størrelse krever konsesjonsbehandling, og er kapitalkrevende. Energikommisjonen har imidlertid konkludert med at kraftutbyggingen, herunder vannkraft, har et utviklingspotensial, og det er derfor grunn til å forvente mer utbygging fremover.
- (154) For å handle kraft på Nord Pools markeder kreves en aktøravtale, eller at produsenten lar seg representere av et medlem på Nord Pool med slik avtale. Det må også inngås avtale om balanseansvar med Statnett. Det er mulig å handle kraft bilateralt utenfor kraftbørsen, men også da må man ha avtale med Statnett (eller en mellommann) for å få tilgang til nettet.
- (155) Noen eksempler på nyetableringer, større opprustninger eller utvidelser de siste årene er bygging av Furuseth Solkraftverk i Stor/Elvedal (driftssatt høst 2023)²⁷, og Måna solkraftverk (NØK) og Kile solkraftverk (Gudbrandsdal Energi) i Innlandet, som begge fikk konsesjon i 2024.²⁸ Det er i 2024 også gitt konsesjon til bygging av bl.a. HIM solkraftverk (Endra) i Rogaland²⁹, og Birkeland solkraftverk (Birkeland solpark) i Agder³⁰. Andre eksempler er storsatsingen Marker Vindpark (2019)³¹, Odal vindpark (2021)³².

5.5 Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører

5.5.1 Kunder

- (156) Hafslund og Sarpfoss selger det alt vesentlige av sin kraftproduksjon på kraftbørsen, hvor den enkelte kunde ikke er identifiserbar. Innen balansetjenester er det Statnett som er kunde (kjøpermonopolist). Hafslunds har i tillegg salg av kraft til Norsk Hydro og Borregaard gjennom bilaterale kraftsalgsavtaler.

5.5.2 Konkurrenter

- (157) Partenes viktigste konkurrenter i Norden og NO1 er oppgitt under.³³

Norden	NO1
Vattenfall	Å Energi
Statkraft	Akershus Energi

²⁷ Se *Furuseth Solkraftverk - Solgrid*.

²⁸ Se *Solkraftverket på Måna i Alvdal skal bygges til sommeren - Innlandet Fornybar og Vi har fått to konsesjoner - Innlandet Fornybar*.

²⁹ Se *Konsesjonssak - NVE*.

³⁰ Se *Konsesjonssak - NVE*.

³¹ Se *Marker vindpark viktig for ny, nordisk storsatsning - Cloudberry*.

³² Se *Odal Vindkraftverk - Framtiden er i vinden*.

³³ Oversikten tar utgangspunkt i produksjonsandeler, jf. tabell 3.

Fortum	Skagerak
Ørsted	Statkraft
Uniper	Ringerikskraft

5.5.3 *Leverandører*

(158) Partenes viktigste leverandører er oppgitt under. Leverandørene er de samme i et nordisk marked og et marked som tar utgangspunkt i NO1.

Sarpsfoss (Sarp, Borregaard og Mossefossen kraftverk)

Norden/NO1

Hafslund

Norden/NO1

6. Markedet for omsetning av opprinnelsesgarantier

6.1 Produktmarked og geografisk marked

- (159) Både Hafslund og Sarpsfoss genererer inntekter fra omsetning av opprinnelsesgarantier. Sarpsfoss [REDACTED] som har fullmakt til å foreta alle handelsbeslutninger.
- (160) Selv om opprinnelsesgarantier er avledet av produksjonen av elektrisk kraft, selges slike garantier uavhengig av den fysiske kraften, ofte gjennom bilaterale avtaler mellom produsent og kunde, og ofte via megler. Det er derfor Hafslunds oppfatning at det kan eksistere et eget marked for omsetning av opprinnelsesgarantier som er separat fra markedet for produksjon og grossistomsetning av elektrisk kraft.
- (161) Det finnes en rekke kunder for opprinnelsesgarantier. Blant noen kan nevnes Repower, Fortum Power, Heay, AFS Energy, Nvalue, STX Commodities, ACT Commodities.
- (162) Ordningen med tildeling av opprinnelsesgarantier er som beskrevet over innført gjennom Direktiv 2001/77/EC, og gjelder i hele EØS-området. Opprinnelsesgarantiene omsettes også innenfor hele EØS-området, uavhengig av hvilken myndighet som har utstedt garantiene og The Association of Issuing Bodies (AIB) er etablert for å sikre trygg handel med opprinnelsesgarantier innenfor hele EØS-området.³⁴
- (163) Basert på dette, er det Hafslunds vurdering at et marked for omsetning av opprinnelsesgarantier har en EØS-utstrekning.

6.2 Ingen konkurransebegrensende virkninger

- (164) Det totale markedet for opprinnelsesgarantier i EØS er ca. 1 400 TWh³⁵. Av dette markedet vil Hafslund ha en markedsandel på ca. 1 prosent, og Sarpsfoss en enda lavere markedsandel. Det foreligger derfor ikke et berørt marked i konkurranselovens forstand. Med partenes lave markedsandeler og den helt marginale konsentrasjonsøkningen som følge av Sarpsfoss' begrensede omsetning av opprinnelsesgarantier, vil foretakssammenslutningen uansett ikke føre til noen konkurransebegrensende virkninger i dette markedet.

6.3 Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører

6.3.1 Konkurrenter

- (165) Partenes fem viktigste konkurrenter i EØS-markedet for omsetning av opprinnelsesgarantier er oppgitt nedenfor:

EØS
Statkraft
Iberdrola

³⁴ AIB | AIB

³⁵ Bestilte garantier (kan inkludere garantier som i etterkant er kansellert, men det antas å utgjøre en svært begrenset del).

Engie
EDF
Vattenfall

6.3.2 *Leverandører*

(166) Som beskrevet over er tildelingen av opprinnelsesgarantier basert på produsentenes produksjon av elektrisk kraft som kvalifiserer for tildeling av opprinnelsesgarantier. Partenes leverandører er derfor de samme som opplyst for markedet for produksjon og grossistomsetning av elektrisk kraft i punkt 5.5.3 over.

6.3.3 *Kunder*

(167) Sarpsfoss har [REDACTED]. Hafslund selger opprinnelsesgarantier til en rekke kunder, hvor ingen fremstår som viktige. Kundene som har kjøpt mest opprinnelsesgarantier av Hafslunds produksjon i 2024 er oppgitt under:

Hafslund kunder
[REDACTED]

7. Vertikale relasjoner

7.1 **Produksjon av kraft - operatørvirksomhet**

(168) Som beskrevet i avsnitt (29) er Hafslund operatør for 15 kraftverk hvor Hafslund ikke selv er eier. Sarpsfoss kan være en mulig innkjøper av slike tjenester. Hafslund er operatør på Sarp kraftverk hvor Hafslund også er eier, men utover dette har ikke Sarpsfoss kjøpt operatørtjenester fra Hafslund eller noen andre for sine kraftverk. Konkurransen om slike tjenester påvirkes derfor ikke av foretakssammenslutningen.

7.2 **Produksjon av kraft - distribusjon av strøm**

(169) Som beskrevet i avsnitt (38) ovenfor driftes strømmettet i store deler av Østlandet av Elvia, som eies av Eidsiva Energi. Sarpsfoss er en av mange brukere av Elvias nett i NO1, og betalte derfor også nettleie (fastleddet i innmatingstariffen) til Elvia i 2024.

- (170) Elvia operer ikke i et konkurranseutsatt marked. Nettvirksomheten er monopolisert og underlagt strenge reguleringer og økonomiske rammer. Uavhengig av hvordan forholdet mellom Hafslund og Sarpsfoss karakteriseres, vil foretakssammenslutningen derfor ikke gi opphav til konkurransemessige bekymringer.
- (171) Konesjon for drift av strømmettet gis bare til én aktør og det finnes derfor ingen konkurrerende strømmnett til Elvia i NO1 som påvirkes av foretakssammenslutningen. Videre gir ikke foretakssammenslutningen mulighet for å stenge ute eller på annen måte påvirke konkurranseforholdene for konkurrerende kraftprodusenter. Elvia er både før og etter foretakssammenslutningen underlagt de strenge reguleringene for drift av strømmettet, og kan ikke øke tariffen for enkeltaktører, nekte tilgang eller på andre måter utnytte markedsmakt til fordel for Hafslunds kraftproduksjon. Hafslund, som kraftprodusent, har heller ingen instruksjonsmyndighet over Elvia når det gjelder den daglige driften.

8. Effektivitetsgevinster

- (172) Foretakssammenslutningen gir Hafslund operasjonell kontroll over Sarp, Borregaard og Mossefossen kraftverk. Dette vil gi flere effektivitetsgevinster av betydning. Dette inkluderer blant annet driftsmessige synergier som følge av at Hafslund blir kontrollerende eier for alle kraftverkene i Sarpefossen, og dermed kan håndtere kraftverkene mer effektivt og under samme driftsorganisasjon. Videre, ved driftsstans i ett av kraftverkene i Sarpefossen, vil Hafslund etter foretakssammenslutningen kunne hente inn tapt produksjon fra de øvrige kraftverkene, og dermed sikre at produksjon opprettholdes og meldes inn for salg.

9. Offentlighet

- (173) Meldingen inneholder forretningshemmeligheter som skal unntas offentlighet etter offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.
- (174) Forretningshemmeligheter er markert med blå bakgrunn. Begrunnelse for markering av forretningshemmeligheter og unntak for offentlighet er vedlagt.

Vedlegg 8 Begrunnelse for unntak fra offentlighet

- (175) Denne meldingen unntatt de markerte opplysningene utgjør forslag til offentlig versjon.

* * *

Med vennlig hilsen,
Advokatfirmaet BAHR

Beret Sundet
Advokat